

מכות חינוכיות

כל יום אנו זוכרים ומזכירים את יציאת מצרים ונפלאות הבורא, בברכת המזון, בעת התפילה ב"שירת הים". אבל בליל הסדר אנחנו מפליגים ומוסיפים ומספרים גם על עשרת המכות ונותנים בהן אפילו קוד זיהוי קצר: דצ"ך עד"ש באח"ב. למה? כדי לזכור טוב יותר, או כדי לא לשכוח? אולי, גם וגם! בימינו, עדיין אפשר להיפגש, לשמוע, לאמת, להרגיש, לחוות, לזכור ולא לשכוח - את אשר אירע בשואה הנוראה - ולמרות כל את כבר צצות הכחשות, וכבר יש מי שמנסה לטשטש את העובדות ...

ידוע שהעם היהודי אינו מקדש את השמחה לאיד ואינו חש תענוג רוחני מיוחד כשהוא מונה את עשר מכות מצריים. חונכנו ואנחנו ממשיכים לחנך על כיבוד הזולת, ועל טוהר הנשק. הפסוק: **"בנפול אויבך אל תשמח"** משלי כד', מוכר לרבים מאתנו. אנחנו לא רוקדים על הגגות...

אז מדוע אנחנו חוזרים ומזכירים את מכות מצרים, במשך מאות רבות בשנים, לאורך כל שנות קיומנו כעם, ואפילו מקפידים על סדרן: דם, צפרדע, כינים, ערוב...

המעניין הוא שהמילה "מכה", לא נזכרת בתורה כשם עצם, אלא רק כפועל, "והִכִּיתִי את מצרים בכל נפלאותי" שמות ג' 20. האומנם, עשר המכות מכונות **"נפלאות"**? מה כ"כ נפלא בַּמְכוֹת?

כאשר המח שליט על הלב, והתגובה בשיקול-דעת, לא ספונטנית, אזי "מכה", במובן "ענישה", מגמתה לא להכאיב לזולת, אלא לתקן. כאשר התיקון מצליח - זה **"נפלא"** לכל הצדדים.

מכות מצריים היו שיעור פרטי עבור פרעה, שהעז אפילו להתריס על מציאות הבורא. "מי ה' אשר אשמע בקולו"? יתר על כן, המלך הרברבן הזה, השים עצמו כאדון עולם והכריז ברברנות: "לי יאורי אני עשיתני", אני בראתי את עצמי וגם את היאור - וכל אשר סביב...

לכן, מטרת המכות היתה בראש וראשונה לעורר הכרה שיש "בעל בית" לעולם, בורא אחד המחייב לבדו בכל רגע ורגע את היקום כולו: את החי, הצומח, והדומם - ובכלל זה אפילו את פרעה...

למה דווקא "עשר"? אפשר אחת, זבנג וגמרנו. מכה אחת, תהיה קשה ככל שתהיה, על פי הטבע האנושי, לא תחולל מהפך בתודעה, ולא תוליד הכרה בשלטון הבלעדי של הבורא. "בום" אחד, אין סיכוי שיזיז לפרעה. אבל עשר מכות מספר המסמל שלמות, יש בהן כדי להטביע רישומן על פרעה ועל עמו, כך שיגיעו לתובנה שיש מנהיג לעולם - **"וידעו מצרים כי אני ה' "** כך פרעה, חבר חרטומיו וכל עמו. יכירו ויודו בכוחו הבלעדי של הבורא ובשליטתו בכלל המציאות. הם ראו את האש המתלקחת באופן פלאי בתוך הברד. הם ראו את הצפרדעים, שמתבען חיות בקרירות במים, נכנסות בניגוד לטבען אפילו לתנורים החמים, רק כדי למלא את צו הבורא. הם נוכחו שהטבע כולו נכנע לבורא, ושכלל מכה ומכה, יש מסר מיוחד שה' רוצה ללמד באמצעותה.

"חומת המגן הערטילאית" שיצר ה' סביב **גושן**, מקום משכנם של ישראל במצרים, העצימה את פלאי מעשיו ועוררה גם את בני ישראל להבין את משמעות הדברים אותם חזו עיניהם.

למכות הללו היתה תכלית נוספת - לעורר גם את בני ישראל להכרה של: "אתה בחרתנו", "אתה הבדלת אותנו מכל העמים" - לא להיטמע או להתמזג בערבוביא של כלל תרבויות העולם - אלא לשמור על היחודיות והמורשת!

שבירת עמדתו היהירה של פרעה, הביאה להודאתו - **"עתה ידעתי כי ה' הוא האלוהים!"** בזכות המכות נוצר מהפך! פרעה ועמו נוכחו שהעולם אינו משועבד לחוקי הטבע והגורל. אלא זה עולם שיש בו עין פקוחה, ויד מכוונת ומשגיחה על כל הבריאה. גם בני ישראל התעוררו להכרה חדשה שיש להם על מי להישען, ושהגיעה העת להתנער מהעבדות - גם הרוחנית, ולצאת לחרות אמיתית - למסע ארוך ומגבש, בדרך אל הארץ המובטחת. הדור שלנו הוא דור הגאולה, מכות - לא מתאים לנו. אנחנו דור שזקוק יותר לפירגונים מכל הכיוונים..

הרבי הבטיח שהמסע של הדור שלנו קרוב מאד מאד ליעדו. תמרור הדרך מכריז: **לְגֹאֲלָהּ ! בְּלִי פִקְקִים**, על ענני שמיא, ישר לבית מקדשנו, לירושלים עיר קודשנו, בקרוב ממש.

הדלקת נרות: 4:23
שבת שלום
צאת שבת: 5:35
וחודש שבט, טוב ומבורך

דוד טל

שבת אחים גם יחד. בקידוש של שבת ובפרפראות על חודש שבט, עם דג מלוח וחמוצים, בשעה 10:30 (אחרי התפילה) בלובי של ביהכ"נ. כולם מזמנים!